

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
prof. dr. Simona Kustec, ministrica
Masarykova cesta 16

1000 Ljubljana
e-pošta: gp.mizs@gov.si

Ljubljana, 30. julija 2021

Zadeva: Pripombe k predlogu Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030

Spoštovani,

zatem ko ste nas 5. julija 2021 seznanili s predlogom Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030 (RISS 2021–2030), smo v Sindikatu vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture (SVIZ) besedilo preučili in k njemu podajamo pripombe, navedene v nadaljevanju tega dopisa.

Najprej bi želeli opozoriti na spornost dejstva, da je bil tako pomemben dokument poslan v razpravo julija, ko je veliko zaposlenih v raziskovalni dejavnosti že odsotnih z dela, a se jih raziskovalna in inovacijska strategija, ki pomeni podlago za usmerjanje in določanje obsega sredstev državnega proračuna za izvajanje raziskovalne, razvojne in inovacijske dejavnosti, seveda zelo tiče. Na tem mestu želimo izpostaviti tudi to, da je predlog RISS 2021–2030 v primerjavi s trenutno veljavno Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020 (ReRIS11–20) precej manj pregleden. V ReRIS11–20 so za doseganje vsakega cilja opredeljeni in tudi tabelarično prikazani ukrepi (ukrep, nosilec, rok za izvedbo, kazalnik), dokument prav tako določa več podrobnosti (npr. rok za izvedbo in odgovornega nosilca izvedbe). V skladu z zapisanim pozivamo, da se v RISS 2021–2030 vključi vsaj okvirno časovnico, saj sicer ni jasno, kako se bo realiziralo ocenjevanje stanja izvajanja. Hkrati predlagamo, naj se analizira, zakaj predhodna strategija ReRIS11–20 v veliki meri ni bila uresničena in kako odpraviti razloge za to, da bi bila lahko nova strategija uspešnejša.

Iz uvoda predloga izhaja, da je RISS 2021–2030 ozko povezana tudi z drugimi strategijami (drugi odstavek, str. 1), pri čemer v SVIZ izpostavljamo dvom glede množičnega ustanavljanja odcepljenih podjetij iz raziskovalne dejavnosti. V tem delu obenem primanjkuje ustrezno urejeno karierno napredovanje za inovacijsko usmerjene raziskovalke in raziskovalce (inovatorji težko napredujejo po izvolitvah, njihova dejavnost skoraj nič ne šteje). Pri spremljanju uresničevanja strateških ciljev (str. 7) manjkajo poročila institucij in njihovo vrednotenje glede uresničevanja teh ciljev. Slednje bi moralo biti vključeno v evalvacijo institucij za pridobitev institucionalnega financiranja. Ne zadostuje, da je definirano le, kdo je odgovoren za uresničevanje strategije, saj resorna ministrstva vsebine dokumenta ne bodo

dejansko izvajala. Obenem je ključno, da so že v strategiji določeni mehanizmi uresničevanja ciljev RISS 2021–2030 (minimalno vsaj smeri teh mehanizmov).

Kar se tiče pretoka kadra med javno raziskovalno organizacijo in gospodarstvom (Ukrep U2.5, str. 8), predlagamo, da bi se delo v gospodarstvu lahko pod določenimi pogoji štelo kot nadomestek za delo v tujini. Nikjer ni pojasnjeno, kaj pomeni 'občanska znanost' (U3.5, str. 9), kaj določa, na kakšen način se bo izvajala in kdo bo za to pristojen. Opozarjamo, da so za vsakokratno novo dejavnost potrebna dodatna sredstva in dodatni kader. Pozivamo k bolj konkretizirani ureditvi, ki bo jasno določala, na kakšen način se bo izvajalo spodbude javnih raziskovalnih organizacij za uvedbo ukrepov na področju etike (U4.4., U4.5., U4.6., str. 9). Enako pri zasledovanju enakosti spolov (Ukrep 5, str. 9): treba je vnesti konkretne in jasne ukrepe, upoštevaje dejstvo, da se je v Sloveniji od leta 2011 do 2018 delež raziskovalk zmanjšal za 4 odstotne točke (str. 24). Ta podatek je zelo poveden, hkrati zastrašujoč in zahteva ustreznejše ukrepe, kot je zgolj priporočilo, naj institucije uveljavijo Načrt za enakost spolov. Pri demonstracijskih projektih (str. 31, 32) bi bilo po mnenju SVIZ treba zapisati, kdo naj bi le-te umestil v shemo financiranja in v kakšnem časovnem roku. Slednje je izjemno pomembno, ker se delež inovativnih podjetij v Sloveniji zmanjšuje (str. 33). Demonstracijski projekti bi se morali dopolnjevati v skupni izvedbi javnih raziskovalnih organizacij v relaciji z odcepljenimi podjetji. Tako se istočasno zajame vrzeli, ki so nastale po aplikativnih projektih na ARRS (str. 33). Dodatno bi bilo lahko v RISS 2021–2030 več zapisano o tem, kako naj država spodbuja inovacije v gospodarstvu, in sicer v tistem delu, kjer sodelujejo javne raziskovalne organizacije. Gre za področji STEM in HASS, ki sta izjemnega pomena, še zlasti v povezavi s podnebno problematiko in digitalizacijo.

V SVIZ pričakujemo, da boste navedene pripombe preučili in upoštevali ter torej v skladu z njimi ustrezno popravili besedilo predloga Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2021–2030 (RISS 2021–2030).

S pozdravi,

Branimir Štrukelj, l. r.,

glavni tajnik SVIZ Slovenije

